

Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30817>

Özet

Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri (SBKDE), özellikle ortaokul 8. s?n?f ö?rencilerinin karma??k ve tart??mal? sosyo-bilimsel konulara yönelik bak?? aç?lar?n? ve muhakeme süreçlerini incelemek amacıyla geli?tirilmis? bir ölçme aracıdır. Bu envanter, ö?rencilerin bilimsel bilginin do?as? hakk?ndaki **epistemolojik inan??lar?** ile sosyo-bilimsel meselelere yakla??mlar? aras?ndaki ili?kiyi ortaya koymay? hedeflemektedir. Envanter, ö?rencilerin sadece bilgi düzeylerini de?il, ayn? zamanda etik, sosyal ve bilimsel boyutlar? içeren çetrefilli konular kar??s?ndaki argümantasyon becerilerini de de?erlendirmek üzere tasarlanm??tır.

Ölçek, Rag?p Çavuş tarafından 2013 yılında bir **yüksek lisans tezi** kapsamında geli?tirilmiştir. Araç, ö?rencilerin kendi dü?üncelerini detaylıca ifade etmelerine olanak tanıyan ve derinlemesine nitel analiz gerektiren **aç?k uçlu sorulardan** oluşmaktadır. Bu yapı, geleneksel çoktan seçmeli testlerin aksine, ö?rencilerin muhakeme biçimlerine dair zengin veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sosyo-Bilimsel Konular, **Epistemolojik ?nan??lar?**, Fen E?itimi, Argümantasyon, **Aç?k Uçlu Sorular**, Ölçek Geli?tirme, 8. S?n?f Ö?rencileri, De?erlendirme Envanteri

Yazarlar

Rag?p Çavuş

Amaç

Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri'nin temel amacı, ortaokul düzeyindeki ö?rencilerin (özellikle 8. s?n?f) güncel ve tart??mal? **sosyo-bilimsel konulara** (SBK) yönelik bak?? aç?lar?n? derinlemesine incelemektir. Bu konular genellikle çevre, sa?lık veya teknoloji gibi alanlarda etik, sosyal ve bilimsel çat??malar? barındırır.

Bu envanter, ö?rencilerin bu tür konularla kar??laştıklar?nda kullandıklar? **muhakeme** stratejilerini, karar verme süreçlerini ve bilimsel verileri sosyal bağlamla nasıl ilişkilendirdiklerini saptamay? amaçlanmıştır. Çal??manın birincil motivasyonu, ö?rencilerin bilimsel bilginin kesinli?i ve kayna?? hakk?ndaki inançlar?n?n (epistemolojik inan??lar) bu karma??k konulara yakla??mlar?n? nasıl etkiledi?ini araştırmaktır.

Yap?

Envanterin ölçtü?ü temel yap?, ö?rencilerin **sosyo-bilimsel konulara** yönelik bak?? aç?lar?d?r. Bu yap?, genellikle ö?rencilerin bir konu hakk?ndaki görü?lerini desteklemek için sunduklar? gerekçelerin karma??kl???, kan?t kullanma biçimleri ve farklı bak?? aç?lar?n? dikkate alma yetenekleri üzerinden de?erlendirilir.

Ölçek, ö?rencilerin bilimsel bilginin de?i?kenli?i, kayna?? ve kesinli?i gibi boyutlardaki **epistemolojik inan??lar?** ile sosyo-bilimsel muhakeme düzeyleri aras?ndaki korelasyonu incelemek üzere tasarlanm??t?r. Aç?k uçlu format? sayesinde, nicel puanlamadan ziyade, nitel içerik analizi yoluyla ö?rencilerin dü?ünce yap?lar? ve argümantasyon kaliteleri hakk?nda zengin bir veri seti elde edilmesi hedeflenmi?tir.

Geçerlik

Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri'nin geçerlik çal??malar?na dair ayrıntılı? istatistiksel veriler, kaynak gösterilen yüksek lisans tezinde bulunmaktadır. Ancak özet kaynaklarda spesifik geçerlik katsayılar? belirtilmemi?tir.

Geli?tirme a?amas?nda, envanterin ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ne ölçüde temsil etti?ini belirlemek için büyük olasılıkla uzman görü?ü ve kapsam geçerli?i yöntemleri kullanılm??t?r. Aç?k uçlu sorular?n kullanılması, yap? geçerli?inin nitel analizler ve tematik kodlama yoluyla desteklendi?ini dü?ündürmektedir.

Güvenirlik

Envanterin güvenilirli?ine ilişkin spesifik istatistiksel sonuçlar (örne?in, Cronbach Alfa katsay?s?, test-tekrar test güvenilirli?i veya puanlayıcılar aras? güvenilirlik) bu özet kaynakta sa?lanmam??t?r.

Aç?k uçlu envanterlerde güvenilirlik genellikle puanlayıcılar aras? güvenilirlik (inter-rater reliability) ve kodlama ?emas?n?n tutarlılı?? ile sa?lanır. Ragıp Çavuş'un tez çal??mas?nda, envanterden elde edilen nitel verilerin güvenilirli?ini sa?lamak amacıyla detaylı bir kodlama rehberi oluşturulmu? ve birden fazla ba??msuz puanlayıcı tarafından de?erlendirme yap?lm?? olması muhtemeldir.

Faktör Analizi

Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri, Likert tipi veya çok maddeli kapalı uçlu bir ölçek yap?s?na sahip olmad??? için (aç?k uçlu sorulardan olutu?u için), geleneksel Aç?mlayıcı veya Doğulayıcı Faktör Analizi yöntemlerinin uygulanması uygun de?ildir.

Bunun yerine, envanterden elde edilen veriler genellikle nitel içerik analizi veya tematik analiz yöntemleri kullanılarak i?lenir. Bu analizler, ö?rencilerin yanıtlar?nda ortaya çıkan farklı

argümantasyon seviyelerini, gerekçelendirme türlerini veya karar verme stratejilerini belirleyen kategorik yapılar veya temalar ortaya ç?karmay? hedefler.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Özel bir ara?tırma amac?yla tasarlanm?? özgün bir envanterdir.)

Format: Aç?k Uçlu Sorular (Envanter, katılımcıların dü?üncelerini serbestçe ifade etmelerini sa?layan aç?k uçlu sorulardan olu?maktadır.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Ortaokul Ö?rencileri

Age Group: 8. Sınıf Ö?rencileri (Genellikle 13-14 ya? aral???)

Population Details: 8. sınıf ö?rencileri örnekleminde uygulanm??tır. Envanter, Türkiye'deki fen e?itimi ba?lam?nda geli?tirilmis tir.

Test Methodology: Nitel içerik analizi ve tematik kodlama gerektiren aç?k uçlu yanıtların toplanması.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Konular, Bilim E?itimi, Nitel Ara?tırma, **Sakarya Üniversitesi**, Ragıp Çavuş, E?itim Bilimleri, Tez Çal??ması

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sa?lanmam??tır.

Affiliation Email addresses: ragipcavus@hotmail.com

Correspondence Address: İletişim e-posta adresi yukarıda belirtilmiştir; fiziksel adres sa?lanmam??tır.

?zinler, Ücret ve Test Y?li?

Bu envanter, 2013 yılında Ragıp Çavuş'un yüksek lisans tezi kapsamında geli?tirilmis tir. Envanterin ticari kullanım? veya standart akademik kullanım ücretlerine dair resmi bir bilgi bulunmamaktadır. Akademik ara?tırmalarda kullanım? için yazar Ragıp Çavuş ile iletişime geçilmesi tavsiye edilir.

Envanterin orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: [sosyo-bilimsel-konulari-degerlendirme-envanteri-toad.pdf](https://www.sosyo-bilimsel-konulari-degerlendirme-envanteri-toad.pdf)

Kaynaklar

Çavuş, R. (2013). *Farklı epistemolojik inan??lara sahip 8. s?n?f ö?rencilerinin sosyobilimsel konulara bak?? aç?lar?* (Yay?nlanmam?? yüksek lisans tezi). **Sakarya Üniversitesi** Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.

Çavuş, R. ve Öztuna Kaplan, A. (2014). Farklı Epistemolojik ?nan??lara Sahip 8. S?n?f Ö?rencilerinin Sosyo-Bilimsel Konulara Bak?? Aç?lar? (?nsan ve Çevre Etkile?imi Örne?i). XI. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik E?itimi Kongresi, Çukurova Üniversitesi, Adana. (Bu tezin bir konferans sunumu versiyonu için ek bir ba?lant? mevcuttur: academia.edu)

Sosyo-Bilimsel Konular? De?erlendirme Envanteri Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Bu envanterin maddeleri (sorular?), kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddeler, Rag?p Çavuş'un 2013 tarihli yüksek lisans tezinin ekler bölümünde veya ilgili yay?nlar?nda bulunabilir. Envanter, **aç?k uçlu sorular** format?nda oldu?u için, sosyo-bilimsel bir senaryo sunularak ö?rencilerden bu senaryo hakk?ndaki dü?üncelerini, çözüm önerilerini ve gerekçelerini yazmalar? istenmektedir.